

REPARATION Villkoren varierar enligt metod

Rörsanerare bör kontrollera försäkringen

Tiotal husbolag har förnyat sina vattenrör med en ny yta på insidan eller nya plaströr dragna inuti de gamla. De flesta försäkringsbolag vill se mer fakta innan de börjar erbjuda bättre avtalsvillkor för den nya tekniken.

– Den traditionella rörsaneringen är inte alltid den enda rätta metoden, säger skadeskyddschef **Seppo Pekurinen** vid Finlandsbranschens Centralförbund, dit Försäkringsbolagens centralförbund nu hör.

Pekurinen anser att nya rörsaneringsmetoder kan tillföra en hel del. Särskilt som rörsystemen ska saneras i hundratalsentals bostäder inom de närmaste tio åren.

– Vi står inför ett stort problem, där folk inte har vaknat i tid. Allt avancerar smärtsamt långsamt.

– Däremot är han inte alls säker på om det är bra att direkt spora husbolagen att använda ny teknik. Somliga försäkringsbolag erbjuder bättre villkor till dem som väljer att ytblägga gamla rör eller dra nya rör inuti de gamla.

– Ett sådant stöd kan vara en björntjänst, säger Pekurinen.

Han oroar sig för att bättre försäkringsvillkor, i samband med det uppdämda behovet av akuta rörsaneringar, kan utnyttjas av oseriösa montörer. "Läderjacket", kallar han dem.

– De tjänar storkovan under fyra fem år och går sedan upp i rök.

Pekurinen anser att det behövs mer fakta och erfarenheter innan man på allmän nivå kan gå in för att förorda den nya tekniken.

Pohjola halverar

Försäkringsbolaget Pohjola är redo att se över villkoren om man använder sig av ny teknik.

– Vi har gjort en linjedragning där vi halverar åldersavdraget, säger försäkringsdirektör **Hannu Lundén** vid Pohjola.

Åldersavdraget är det avdrag som görs för att ersättningen ska motsvara den verkliga egendomens värde. Om de inuti förnyade vattenrören är 40 år gamla, betalar Pohjola ersättning för det avsnitt som har sprungit läck som om rören skulle vara 20 år gamla.

Det här förutsätter att rören inte har varit i alltför dåligt skick då de förnyas. Enligt Lundén ställer man sig överlag "avvaktande".

– I bästa fall kan ändå de med ny teknik sanerade rören nästan motsvara nya rör.

Bolagsstämman



Många husbolag ställs i vår igen inför stora beslut. Boendesidorna berättar om underhåll och ansvarsfrågor.

Andra inte redo

På skadeförsäkringsbolaget If är man inte redo för lindrigare villkor, säger marknadschef **Petri Mero**.

– Vi utdömer inget, men vet inte tillräckligt.

Mero pekar på gamla höghus, vars osanerade tjockväggade rör kan vara upp till 70 år gamla. De var inte dimensionerade ens för vattenloetter och bykmaskiner, och vad händer om nya rör eller ytor dras inuti de gamla, frågar han.

SPRUTA EN YTA ELLER DRÅ NYTT RÖR

Det finns två huvudsakliga grupper av nya tekniska lösningar för rörsaneringar.

Den ena metoden handlar om att spruta in en ny plastyta i de gamla rören. Tekniskt sett finns det små skillnader mellan de olika ytbläggningssätten. Somliga är menade enbart för avloppsrör, andra också för vattenrör och värmeledningar. De första varianterna kom till Finland på 1980-talet.

Den andra metoden är den så kallade strumpmetoden, där ett helt nytt plaströr körs in i de gamla rören. Denna teknik används främst för rör av större dimensioner och avloppssystemets grenör. Strumpmetoden kom till Finland 1993.

Ofta kan metoderna kombineras, så att lägenheternas rör besprutas på insidan, medan de större rören under marken får en nytt rör inuti.

Däremot är If redo för bättre villkor för den så kallade strumpmetoden, som främst används då man renoverar grövre avloppsledningar. Men endast i exceptionella fall, betonas Mero.

Skadeförmyndigheten Magnus Lindholm vid Veritas anser att det finns en hel del riskfaktorer förknippade med ny rörteknik. Dessutom är många rör i så dåligt skick att en ny inneryta inte kan påverka åldersavdragen.

– Det är svårt efteråt att konstatera, då en skada skett, om det är det gamla röret eller den nya beläggningen som ligger bakom en läcka, säger Lindholm.

Skadeersättningschef **Henri Alatalo** vid Lokalförsäkring är inne på samma linje.

– Vi har inte tillgång till empiriskt material. Det kan vara motiverat att förlänga rören livslängd ett x antal år, men ett nytt rör är alltid ett nytt rör, säger Alatalo.

Svenska test

Företagen som marknadsför ny teknik pekar på tunga referenser. Helsingforsföretaget Poxytec, med schweizisk LSE-ytbläggning för vatten-, avlopps- och värmerör, hänvisar till de tjugo år som tekniken har använts i tyska och schweiziska bostäder, kontor och offentliga byggnader.

Borgåföretaget DaKKI erbjuder en svensk teknik som har testats av Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut, som motsvarar finländska VTT, statens tekniska forskningscentral. Testet, där påfrestningarna motsvarade 15 års användning, lämnade inga som helst spår i rören.

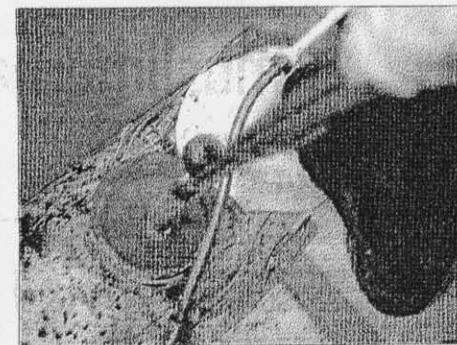
Petri Mero på If anser ändå att företagen borde lägga fram mer forskningsfakta på klarspråk innan bolaget justerar sin syn. Skadeskyddschef Seppo Pekurinen anser å sin sida att de svenska erfarenheterna inte som sådana kan anpassas till finländska förhållanden. Rören är i Finland överlag nu i sämre skick än i Sverige, där utgångsläget för ytbläggningsteknik är ett annat, menar han.

STEFAN HOLMSTRÖM

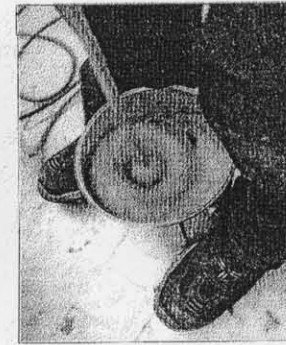
09-1253 245, stefan.holmstrom@tbl.fi



STYRMÄNNEN. På en dag sprutar Mikael Sandström och Niclas Backman en ny plastyta på en hel stamledning i höghusets avloppssystem.



NY YTA. Efter rengöring och kontroll av rören börjar ytbläggningsarbetet, från nedersta våningen uppåt.



SEGT JOBB. Epoximassans komponenter blandas först då arbetet börjar.

Invånarna kan bo kvar då rören ges en ny yta

Rörgubbarna kommer på måndag och går på fredag. Notan avskräcker inte heller. Inte konstigt att husbolagens invånare lockas av den nya tekniken.

– Vi räknar med att den här tekniken får en marknadsandel på 10–20 procent, och att vi då är en av de två största, förutspår DaKKI Finlandas vd Bertel Bäckström om hur marknaden ser ut efter fem år.

Bäckström importerade tekniken där rören beläggs invändigt med epoxi-massa från Sverige år 2004. Den så kallade DaKKI-metoden uppfanns av den svenske ingenjören Bror Eklund 1991. Bäckström har mött på en hel del fördomar och belackare, men anser att tiden arbetar för den nya tekniken.

– Acceptansen har ökat.

– Vi har sanerat rören i över tusen lägenheter i Finland, säger marknadsföringschef **Kristian Bäckström**.

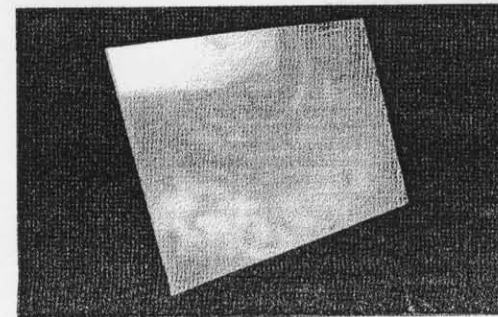
Djungletrumman är den bästa marknadsföringen. Bertel Bäckström pekar ut genom fönstret från höghuset på Bishopsgatan i Borgå.

I grannhuset har de redan varit och det senaste längre bort står ett hus de har gett en offert för.

– Det sprider sig som ringar. Där som ett hus låter sina avloppsrör ytbläggas, skickas det snart in offertförfrågningar också från grannhusen.

Vill se normer

Bäckström räknar med att han inom några år har ett tiotal konkurrenter. En av de stora riskerna, anser han, är om de nya metoderna upplever ett alltför hårt uppsving. Han hänvisar till den första värmebomsboomen på 1970-talet. I Finland fick värmebompar ett dåligt rykte på grund av dåliga apparater och installationer.



RÖR-TV. En kamera på sprutmunstycket visar läget inuti avloppsröret.

– Jag efterlyser normer som skulle gallra bort oseriösa lykosökare. I Sverige är DaKKI känd av Boverket, den nationella samhälls- och boendemyndigheten. I Finland är det den enda avloppsaneringstekniken som är certifierad av statens tekniska forskningscentral VTT.

Den vanligaste frågan som ställs gäller ändå den förväntade livslängden. Enligt Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut syns inga tecken på slitage efter ett test som motsvarar 15 års användning.

– Min bästa gissning är 40 år, säger Bäckström.

Med andra ord ungefär det samma som den förväntade livslängden för avloppsrören som användes på 1960- och 1970-talen.

Planerar

Bertel Bäckström ogillar Fastighetsförbundets "kungsida" att saneringar bör kombineras med andra stora reparationer och tekniska förnyelser. Att riva upp väggar och golv för helt

nya rör med motiveringen att man samtidigt monterar in ny teknik, såsom bredband och kabel-tv, håller inte, menar Bäckström. Han efterlyser nytkänande på planerarsidan, där man med den nya rörtekniken kan sprida kostnaderna.

– Det finns planeringsföretag som redan har insett de nya affärsmöjligheterna, säger Kristian Bäckström.

Frågan om försäkringsvillkor är inte avgörande, anser Bertel Bäckström, i alla fall inte för avloppsrörens del. Enligt försäkringsbolagens statistik utgör kostnaderna för vattenskador försäkrade av avloppssystem en ytterst liten del av vattenskadornas totala kostnader. Om husbolaget ändå vill gadda sig är inbesparingen så stor med den nya tekniken att det finns marginal att lägga undan pengar för eventuella reparationer.

– Det handlar om en försvinnande liten risk.

STEFAN HOLMSTRÖM, TEXT
LEIF WECKSTRÖM, FOTO